

BIBLIOTECA
PENTRU
TOȚI

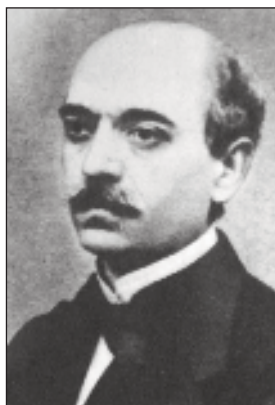
Campania de Promovare a Culturii
este susținută și realizată în cooperare cu
Ministerul Culturii și Patrimoniului Național.

Colecția „Biblioteca pentru toți“ le-a oferit cititorilor români vreme de o sută de ani capodoperele literaturii române și universale, iar în 2009 s-a relansat cu gândul de a reedita titlurile clasice ale literaturii române. Îi vom reciti pe autorii ale căror opere ne-au însoțit viața și le vom lăsa de aici înainte moștenire celor dragi nouă cărțile devenirii noastre și ale devenirii lor. Un recurs cu care *Jurnalul Național* v-a obișnuit în ultimii ani de existență, recursul la România, care de acum va însemna un recurs la patrimoniul cultural național prin „Biblioteca pentru toți“, recurs ce va statua totodată răspândirea și păstrarea acestuia.

Marius Tucă
Jurnalul Național

VASILE ALECSANDRI

BALTA-ALBĂ
CĂLĂTORIE ÎN AFRICA
ȘI ALTE SCRIERI

P. Blum

VASILE ALECSANDRI

BALTA-ALBĂ
CĂLĂTORIE ÎN AFRICA
ȘI ALTE SCRIERI

Prefață de Ioan Holban

Ediția de față reproduce edițiile Vasile Alecsandri, *Proză, I. Călătorie în Africa*;

Proză, II. Dridri, Editura Minerva, București, 1994.

Cronologie de Cătălin Sturza; referințe critice de Bianca Burța-Cernat

Fotografii din arhiva Muzeului Național al Literaturii Române

Prelucrare detaliu supracopertă: Bogdan Mitea

Copyright © 2012 Editura ART, pentru prezenta ediție

JURNALUL NATIONAL

Director: Marius Tucă

Director general: Dan Matiescu

Coordonator colecție: Ana-Maria Vulpescu

Date despre colecția BIBLIOTECA PENTRU TOȚI:

www.jurnalul.ro; www.bibliotecapentrutoti.ro

Piața Presei libere nr. 1,

Corp D, etaj VIII, București, Sector 1,

tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35

E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

GRUPUL EDITORIAL ART

Comenzi – Cartea prin poștă

C.P. 78, O.P. 32, cod 014810, sector 1, București

tel.: (021) 224.01.30, 0744.300.870, 0721.213.576;

fax: (021) 224.32.87

Redactor: Clara Antonescu

Tehnoredactor: Angela Ardeleanu

Producție: Walter Weidle

Tipărit la **Radin Print**, prin reprezentantul pentru România

4 Colours Advertising, www.4colours.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALECSANDRI, VASILE

Balta-Albă. Călătorie în Africa și alte scrieri / Vasile Alecsandri ; tab. cronologic: Cătălin Sturza ; pref.: Ioan Holban ; ref. critice: Bianca Cernat. - București : Art, 2012

ISBN 978-973-124-712-0

I. Sturza, Cătălin (tab. cronologic)

II. Holban, Ioan (pref.)

III. Cernat, Bianca

821.135.1-32

BALTA-ALBĂ
CĂLĂTORIE ÎN AFRICA
ȘI ALTE SCRIERI

SUVENIRE DIN ITALIA. BUCHETIERA DE LA FLORENȚA

I

De o săptămână mă aflam la Florența, alergând în toate zilele, de dimineață pân-în seară, prin deosebitele părți ale orașului, spre a vedea nenumăratele minuni cuprinse în sânul său; la tot pasul un nou lucru vrednic de laudă se arăta ochilor mei și îmi însufla un sfânt respect pentru maistrii nemuritori care au înzăstrat patria lor cu atâtea podoabe ce fac mirarea călătorilor. „Când a da Dumnezeu (ziceam în mine, în fața unui monument sau a unui tablou) să avem și noi în Moldova un Raphael, un Michel Ange, a căror producere minunate să poată atrage ochii și laudele națiilor asupra noastră!“ Dar aceste visuri mândre făcea loc îndată altor idei trezite în minte-mi prin priveliștea vreunei alte capodopere de zugrăvie sau de arhitectură ce se înfățișa ochilor mei, căci obiectele de artă sunt atât de multe în Italia și mai ales cu așa talent lucrate, încât călătorul nu mai are vreme nici să gândească, ci își sâmte ființa cufundată într-o mirare îndelungată și plină de plăceri. El în trecerea sa prin Italia gustă o viață nouă, necunoscută; și când iese de pe țărnișele aceluia pământ poetic, atunci i se pare că s-au visat zburând printr-o câmpie îmbogățită cu toate podoabele raiului.

Într-o duminică, trecând pe piața de Domo, văzui o mulțime de echipajuri așezate în linie, în fața catedralei Santa Maria del Fiore¹, ce se găsește în mijlocul pieței; și, îndemnat de curiozitatea de a vedea damele aristocrate din Florența, întrai în ea. Priveliștea ce mi se înfățișă mă umplu de un sentiment atât de puternic și de sfânt, că rămăsei împietrit ca statua sfântului Ioan lângă care mă aflam.

---

¹Această catedrală ce se numește Domo, din pricina frumoasei și îndrăzneței arhitecturi a bolții cu care vestitul Brunellesco a încoronat-o, este cea mai mare din Florența... Zidurile ei sunt pe dinafară acoperite cu trii soiuri de marmori: roșie, albă și neagră (n.a.).

Biserica era luminată de vro câteva candelă ascunse pe după coloane, încât razele lor arunca o lumină slabă, ca glasul cel de pe urmă al unui om ce moare, și misterioasă ca sfintele taine ce se serba înaintea vecinicului părinte. Un popor întreg sta îngenunchet în fața altarului și cufundat în dulcea mângâiere a rugăciunii; glasul răsunător și plin de melodie al organelor zbura prin nourii de tămâie ce se râdica în văzduh și vuia ca o harpă cerească ce părea că cheamă sufletele la pocăință. Un aer de sfințenie ce-ți răcorea inima de toată durerea domnea asupra tuturor acelor capete plecate...

După vreo câteva minute petrecute în cea mai dulce extazie, mă apropii de mormintele lui Brunellesco și a lui Giotto, arhitecții acelei biserici; vizitai cu de-amănuntul toate frumusețile acelor două monumente de glorie și, lăsându-le în urmă, mă îndreptai către o capelă lăturală spre a examina icoana sfintei Ceciliei, ce zărisem de departe luminată de razele unei candelă de argint. Îngereasca espresie a figurei, colorile melanholică a obrazilor și mai ales duioșia tipărită în ochii acelei icoane îmi părură atât de măiestroasă, că mă apropii de ea ca să văd de nu era vrun tablou al lui Andrea del Sarto, căci în toate figurile lucrate de acest vestit artist însămnasem umbrele acele dulci întinse ca un văl transparent asupra ochilor. Însă mare fu mirarea mea când cetii în giosul icoanii un nume a unui prietin al meu ce-l cunoscusem la Paris, V***. „El oare să fie? (gândeam în mine) tânărul italian cu care am petrecut atâta vreme în capitala Franței?” Un suspin greu și înădușit ce auzii în colțul capelei unde mă aflam mă făcu să-mi întorc iute capul și văzui un om îngenunchet lângă mine, care părea a fi într-o meditație dureroasă. Curiozitatea mă împinse să fac vro două pasuri spre el; atunci tânărul își ridică capul și se uită la mine. Fața sa lungăreață și albă, ochii săi negri, mari și înfocați, părul său lung, ce-i pica în plete netede pe umeri, și în sfârșit fizionomia, aerul său de artist, toate îmi erau cunoscute; socoteam că văd umbra prietinelui meu. Necrezându-mi ochii și socotind că visez, mă dusei lângă el și îi zisei:

– Tu ești, V***?

Străinul sări în picioare, mă strânse în brațe și, luându-mă de mână, mă scoase afară din catedrală.

– Vină la lumină să te văd bine, îmi zise el, oprindu-se pe piață. Nu pot crede încă că ești tu.

Respect pentru oameni și cărți

Și se uită la mine cu niște ochi a căror expresie era de tot curioasă.

– Te miri, prietino, de starea în care mă vezi, urmă V***; mă socoți poate nebun?... Însă când ai ști în ce furtuni plutește sufletul meu! Când ai cunoaște feliuritele sămțiri și cugetări care mă muncesc, te-ai mira cum n-am nebunit de tot!...

După aceasta, el se puse pe gânduri și ținti ochii pe crucea catedralei Santa Maria del Fiore.

– Drept să-ți spun, iubite – îi răspunsei –, de când te cunosc, niciodată nu te-am văzut așa de tulburat și-mi pare rău că tocmai acum, când după multă vreme te întâlnesc fără veste în patria ta, te văd într-o amărăciune așa de crudă.

V*** îmi strânse mâna și ne îndreptarăm spre cafeinea numită Donné.

Pe drum începui a-i vorbi de frumoasele monumente ale Florenței și a-i aduce aminte de norocita vreme când ne găseam la Paris, fără a lua sama că el nu mă asculta și că mintea lui era cufundată în gânduri cu totul deosebite de ale mele. Deodată, el se opri căutând la o fereastră a unui palat pe lângă care treceam și, aruncând un țipet și întinzând mâinile spre ea, îmi zise:

– Ai văzut-o?

Spăriet de dramatica sa poziție, rădicai ochii, dar nu văzui nimic la fereastră.

– Ce vrei să văd? îl întrebai; perdeaua este trasă.

– Nimic, îmi răspunse el, făcându-se roș pe obraz; nimic... o nălucire numai, căci Cecilia s-a dus de mult de pe pământ!

La aceste cuvinte, două lacrimi păzură în ochii lui... Atunci un fulger de adevăr îmi lumină mintea și înțelesei că prietinel meu era înamorat!... Întrarăm în cafe.

În Italia, cafinelile sunt toată ziua pline de consumatori (mușterei), din pricina căldurilor nesuferite carele aduc pe om într-un fel de moleță foarte plăcută; pătruns de fluidul magnetic în care crierii înoată, te sămți furat de o somnărie ușoară, și toată ființa ți se cufundă în sânul unei lene poetice, cunoscută în Italia sub numire de *dolce far niente*. Pare că, întins pe un leagăn de flori, te cobori din nouri încet, fără a videa măsura care te desparte de pământ.

Ne puserăm la o masă de marmură albă. Îndată un *botegea* (fecior de dugheană) îmbrăcat curat alergă înaintea noastră, întrebându-ne

de vroiam *granite*¹ sau *gelate*² și, fără a aștepta răspuns, începu a număra vro douăzeci de soiuri de înghețate cu atâta iuțime, încât, neînțelegându-l ce spune, îl poftii să ne aducă ce-a vroii.

V*** nu ieșise încă din melanholia în care căzuse; în zadar căutam să-i pricinuiesc oarecare distracție prin cetirea gazetelor franțeze. Minte sa părea muncită de o idee crudă, care înădușea toate sufleteștile sale însușiri. Nu știam cum să mai fac pentru ca să-l trag din meditarea lui și, plin de tristeță pentru starea prietinelui meu, mă hotărâi a-i da pace și deschisei gazeta *Curierul francez*. Deodată un murmur de mirare se rădică împregiurul nostru; un glas unanim de laudă umplu toată sala. Unii zicea: Ah! Ce frumoasă buchetieră! Ce aer nobil și elegant! – Cine oare să fie? zicea alții. Pare că am văzut figura aceasta; ...ce sămănare cu primadona de la Pergola³! Rădicai capul, dorind a ști cine pricinuisese acea tulburare în sală și zării în fața noastră o femeie de o frumusețe îngerească, care, zâmbind cu o grație deosebită, ne prezenta bucheturii de flori. Un nour de melanholie flutura pe fața sa palidă și arăta că inima ei era zdrobită de vro durere secretă; părul său negru și luciu ieșea în bucle unduioase de sub o capelă de paie suptire și se împrăștia împregiurul gâtului său alb ca crinul; ochii săi mari și negri avea mândria ochilor de vultur, dar totodată luminile lor înota într-un foc limpid și misterios, prin care se zărea o înduioșire nemărginită. În sfârșit, toate în ea era făcute pentru plăcere; gura ei care legăna un zâmbet melanholic, talia sa zveltă și delicată, mâinile sale mai fragede decât florile ce ținea... toate avea o atragere ascunsă care îți aprindea închipuirea.

Când aruncai ochii asupra-i, mi se păru că văd icoana din Santa Maria, lângă care întâlneam pe prietenul meu; două lacrimi pe genile sale... Mă întorsei iute către V*** cu gândul de a-i comunica ideea mea, dar el era leșinat. Înfașoșarea acelei necunoscute îi făcuse o impresie atât de mare, că își pierdu sâmtirile, strângând la sân buchetul ce luase de la dânsa. Străinii din cafine alergaseră lângă V*** și cerca deosebite chipuri de a-l aduce în cunoștință... În sfârșit, V*** deschise ochii; figura lui era

¹ „Sirop cu gheață“ (it.).

² „Înghețată“ (it.).

³ Teatru din Florența.

Respect pentru oameni și cărți

galbină și tulburată; căutăturile lui era sălbatică. El se uită peste tot locul cu înfiorare și pe urmă, apucându-mă de mână: „Haideți degrabă, îmi zise, haideți să o găsim... Cecilia mea trăiește!”

Îeșirăm din cafine fără a ști unde mă va duce; trecurăm iute vro câteva uliți unde toți ne lua de nebuni și ne îndreptarăm spre o primblare pitorească, ce este afară din Florența și care se numește Boschetto.

La începutul acestui parc, este o piață mare unde se ridică Palazzo delle Cascine, adică palatul lăptăriilor a ducăi de Toscana. În toate sările, după ce se culcă soarele, aristocrația Florenții își oprește echipajele strălucite dinaintea aceluia palat, și damele se desfătează prin convorbirea tinerilor cavaleri, care saltă călare împregiurul lor, și prin dulceața laptelui proaspăt ce le împuternicește sănătatea și le învioșază culorile obrazilor. Acea piață este locul de întâlnire a multor intrigi de amor!... De câte ori treceam pe lângă un oblon și videam vro damă așezată pe perne de mătăasă în fundul trăsurei, nu mă puteam stăpâni de oarecare palpitare de inimă. Fieștecare caretă pentru mine era un izvor de impresii nouă, însă V*** părea că nici le videă. Cu cât ochii mei era înfocați, cu atâta ai lui era reci în fața unei priveliști atât de vesele și de încântătoare.

- N-ai de gând să te oprești aici ? îl întrebai.
- Nu, îmi răspunse.
- Dar unde vrei să mergi ?... spune-mi, să știu și eu.
- Nu-ți pasă; vină.

Și apucă printr-un câmp împregiurat de copaci nalți și vechi care, oprind razele soarelui, își întindea umbra asupra gingașelor dame ce se primbla pe iarbă. Pe urmă intrarăm într-o luncă deasă și, după vro giumătate de ceas, ajunserăm pe un mal rădicat și plin de flori, care se înaintează ca un promontoriu între curgerile line a lui Arno și a lui Miunione¹. Acolo era sfârșitul boschetului.

Când ne oprirăm, figura lui V*** se prefăcuse de tot: fața lui era roșie ca ceriul ce se întindea deasupra noastră; părul său, rădicat de vântul de sară, fâlfâia în aer și lăsa liberă fruntea sa largă și genială. „Privește, el zise deodată cu un glas puternic; privește, iubite, cu ce

---

¹ Aceste râuri mici curg pe marginele Bosquetului și formează insula unde se face primblarea (n.a.).

mărime soarele se ascunde după munții care se înalță în fața noastră. Nu-ți pare că asistezi la dărâmarea împărăției romane?... Privește norii acești văpsiți de purpura razelor lui, cum se râdică cătră ceriuri ca o jertfă a pământului făcută în gloria preaputernicului ziditor. Uită-te și te miră de frumusețile patriei mele: în fața noastră poetical Arno șerpuieste prin câmpii vesele și prin lunci misterioase, și malurile sale vuiesc de cântecele melodioase ale păsărilor; în dreapta, verzile colnice acoperite cu grădini și palaturi de marmură se par că zâmbesc una alteia ca niște copile ce s-ar uita în oglindă; în stânga se întinde o câmpie plină de livezi, prin care se rătăcesc vro câteva grupe de amorezi; în urmă-ne se clatină un zid de copaci tufoși, care oprește vuietul orașului de a veni până la noi; numai murmura tristă a lui Arno tulbură tăcerea adâncă ce ne împregiură. Din vreme în vreme, țipetul a unei păsăruici care adoarme sau notele rătăcite prin văzduh a unei ghitare se aud în depărtare. Acum e ceasul când mintea se cufundă în meditații plăcute, când inima înoată în extazii dumnezeiești, când sufletul aprins de sperare își întinde aripile și se leagănă pe plaiurile unei lumi necunoscute. Acum e ceasul sfânt când toată ființa omenească se adapă la izvoarele cerești și binecuvântează mâna ce au zidit-o. Spune-mi: nu simți tu în tine acum o mulțămire ascunsă, ca și când ai fi dobândit tot ce ai dorit?... Nu-ți pare că ești un alt om?... Peptul tău nu se smucește în izbiturile inimii tale? Nu sâmți ceva ce îți răcorește fruntea și îți dismiardă lumina ochilor?... Spune: nu socoți tu că pare că ai să zbori într-o lume străină, unde norocul te așteaptă?... Ah! acum, acum viața-i dulce și neprețuită; acum închipuirea mea s-aprinde; acum o! Cecilio, te văd strălucind ca o stea în seninul limpezii al ceriului; îmi zâmbești ca un înger de blândeță, îmi faci semn cu mâna să te urmez... Ah! de ce nu am aripile acestui vultur ce trece pe deasupra noastră ca să spintec văzduhul și să mă arunc în brațele tale!“

V***, cu ochii plini de lacrimi, întinse mâinile spre ceriuri.

V*** era de un caracter iute, sâmtitor și supus impresiilor celor mari; când sufletul său era mișcat de vreun lucru, atunci toată ființa-i se pătrundea de el, imaginația-i se înflăcăra și baterea inimii sale îi zdrobea peptul... Natura lui îl făcea să sâmtă lucrurile cu mai mult foc decât alți oameni, dar totodată fieștecare sâmtire era

Respect pentru oameni și cărți

pentru dânsul un fulger care îl străbătea, îi aprindea sângele și îi surpa puterile.

După ce se liniști, V*** se întinse pe iarbă; fruntea lui, unde tremura razele luceafărului la care se uita, era aburită de sudoare și tot trupul său era obosit de osteneală. Nevroind să-i tulbur plăcerea ce părea că gusta în răsuflarea vântului de seară, care îi răcorea mintea și îi alina fierbințeala inimii, mă întinsei deoparte lângă dânsul și îmi aprinsei o țigaretă.

Liniștea care domnea împregiurul meu, întunecarea progresivă a ceriului, ceața care se întindea pe Arno și, în sfârșit, mulțămirea ascunsă ce gustam înlăuntrul-mi mă aduseră fără știre într-o reverie dulce și armonioasă, în care mintea-mi plutea ușor. Fumul albăstriu a țigaretii, ce se râdica în spirale unduioase, îmi îngâna ochii și îmi pricinuia o distracție plină de plăcere, din care mă trăsă glasul lui V***:

– Mă iartă, prietene, îmi zise el, că ți-am pricinuit întristare, dar nenorocirea care s-au legat de capul meu...

– Ce nenorocire poți tu avea, îl întrebai, la vârsta unde ești?

– Ah, se vede că ești încă un copil care de-abie ai intrat în lume și că nu ai călcat încă pe ghimpii care presară calea vieții! Știi tu că tocmai vârsta mea este cea mai primejdioasă și mai supusă patimilor sufletești? Tinerețea este ca un copac mic și fraged; cele mai slabe vânturi sunt furtuni pentru el... Dar ascultă mai bine istoria vieții mele, și-ai putea judeca tu care este nenorocirea ce mă prigoneste.

V*** își aruncă părul înapoi pe umere și, ștergându-și fruntea, începu așa:

II

Din cea mai fragedă a mea copilărie eu am rămas orfan și lipsit de povățuirile și de dismierdările părintești, care sunt razimul ei; de-abie agiunsesem în vârsta de 9 ani, și nenorocirea își înfipse cângile în mine; la cel întâi pas a vieții mele, în loc de a mă găsi pe o cale înflorită ca ceialalți copii, mă trezii într-un pustiu fără margini și fără umbră!...

Un moș al meu, fiindu-i milă de ticăloasa mea stare sau, mai bine poate, vroind a să folosi de micul venit ce-mi rămăsese de la părinți, mă luă sub epitropia lui, și, pentru ca să nu-mi tot audă

bocitele și să nu vadă lacrimile care neîncetat îmi uda ochii, mă lepădă într-un pansion unde petrecui zece ani bătându-mi capul cu limbile străine, cu literatura și mai ales cu zugrăvia. Înaintările ce făceam din zi în zi în această artă și mai ales plăcerea ce găseam în studia ei, singure mă făcea să uit bătăile care mâncam neconținut de la padre Bertholomo, profesorul meu de limba elină, căci cruda mea soartă mă silea să caut în însumi mângâierea de care inima-mi era însetată, iar nu în brațele unei mume drăgălașe. Cu ce nerăbdare așteptam ceasurile lecției de zugrăvie și cu ce bucurie vedeam întrând în sală pe profesorul meu, care niciodată nu lipsea să-mi spuie câte o vorbă de mulțămire și de îmbărbătire când îi arătam nouăle mele produceri.

Sinor Alsari (acesta era numele lui) avea pentru mine o dragoste cu totul părintească și mă recomanda la toți ca cel mai bun și mai sârguitor elev a lui. Sfătuirile pline de bunătate care îmi da și laudele ce îmi prodiga, pentru propășirile ce făceam sub direcția lui, îmi însuflaseră atât respect și atâta iubire pentru el, încât la moartea moșului meu, când ieșii din pansion, alergai la dânsul și îl rugai să mă priimească în casa lui. Sinor Alsari mă luă cu o bucurie nespusă sub protecția sa și nu cruță niciun sfat și nicio osteneală ca să aducă la bună ispravă talentul ce începusem a câștiga în zugrăvie. În toate zilele vizitam împreună strălucitele galerii din Palazzo Pitti, din Palazzo Vecchio și din alte palaturi mari din Florența; ne opream ceasuri întregi dinaintea fieștecărui tablou și, după ce îmi tălmăcea cu amănuntul toate însușirile și frumusețile lor, apoi ne înturnam acasă și mă apucam de lucru sub neconținut lui priveghere. Un an de zile petrecui cu el în cea mai dulce liniște și în cele mai plăcute îndeletniciri: toată vremea mea era întrebuințată în studii serioase asupra artei la care mă dasem. Gloria îmi zâmbea de departe și mă chema în brațele sale. De când intrasem în cariera unde Michel Angelo, Tiziano, Raphaelo și cei mulți maestri nemuritori pășiseră cu pasuri de urieși, singurul țel al vieții mele era să pot și eu adăugi o frunză la coroana strălucită a patriei mele și, aprins de o idee atât de îndrăzneată și de nobilă, îmi alcătuisem un trai cu totul artistic, încât, fără a mă îngriji de lucrurile ce nu se atingeau de zugrăvie, gustam zile line, netulburate și pline de încântările sperării; însă această liniște sufletească mă părăsi după puțină vreme.

Într-o sară, sinor Alsari intră în cabinetul meu și îmi zise:

– V***, fost-ai de mult la teatru?